

Er ref/dnr: N2017/06309/FÖF

Vårt dnr: 2018/0110/1

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Att: Fredric Gemsjö, Departementssekreterare

E-post: fredric.gemsjo@regeringskansliet.se

Stockholm 20 december 2018

Yttrande på remiss i ärende N2017/06309/FÖF angående ansökan om undersökningstillstånd enligt kontinentalsockellagen; Ørsted Wind Power A/S bemötande av inkomna yttranden och hemställan om justering av villkorsförslag sex i Sveriges geologiska undersöknings förslag till beslut.

Sammanfattning

Naturskyddsföreningen och Greenpeace anser att undersökningstillstånd inte ska medges inom Natura 2000-skyddat område inklusive en skyddszon på 10 nautiska mil runt dessa. Om tillstånd ändå medges bör tidsbegränsningar enligt de förslag som framförts av länsstyrelserna läggas fast som villkor.

Vi gör emellertid gällande att verksamheten måste tillståndsprövas i enlighet med miljöbalken 7 kap. 28 a §, eftersom de aktuella undersökningarna avses utföras i eller i nära anslutning till Natura 2000-områden, samt riskerar att försvåra bevarandet av tumlaren inom områden avsedda att skydda just denna art. Tillståndsplikten måste anses gälla oavsett tidsbegränsningar i beslutet av den seismiska undersökningen.

Bakgrund

Ansökan från Ørsted Wind Power A/S (nedan Ørsted eller bolaget) om undersökningstillstånd i Östersjön enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln har kommit till Naturskyddsföreningens och Greenpeace kännedom. Med stöd av Århuskonventionens artikel 2.5, 6.1 b), 6.7 lämnar vi följande yttrande.

Ansökan gäller undersökningar/förstudier med bl.a. seismisk undersökning av havsbotten inför potentiell vindkraftsetablering i och i direkt anslutning till Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna samt i anslutning till Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten, vilka båda är avsatta för att skydda bl.a. tumlare. Ansökan lämnades till Näringsdepartementet den 9 oktober 2017 och därefter har ärendet remitterats i två omgångar då bolaget bemött och reviderat ansökan utifrån inkomna synpunkter. Sveriges geologiska undersökning (SGU) fick i uppdrag av regeringen att bereda ansökan och i sitt yttrande tillstryker SGU ansökan men föreslår att tillståndet förenas med nio villkor, varav två avser

skyddsåtgärder för marina däggdjur, specifikt tumlare. Gällande huruvida tillståndsfrågan ska prövas enligt 7 kap. 28a § miljöbalken, då det handlar om verksamhet i och i anslutning till Natura 2000-områden, lämnar SGU bedömningen upp till länsstyrelserna.

Naturskyddsföreningens och Greenpeace remissvar avser de kompletterande uppgifter från Ørsted gällande justering av SGUs villkorförslag sex om tidsbegränsningar för undersökningarna i syfte att minska påverkan på tumlarpopulationerna. I vidare bemärkning bemöter remissvaret de två villkor som föreslagits av SGU om skyddsåtgärder med specifik fokus på Östersjötumslaren, samt behovet av tillståndsprovning enligt 7 kap. 28 § miljöbalken.

Specifika synpunkter

Östersjötumslaren utgör en akut hotad population^{1,2} av en sårbar art³ som dessutom ingår i bilaga 4 i Art- och habitatdirektivet och har därigenom ett strikt skydd även under svenska Artskyddsförordningen. Populationen är mycket känslig för störningar på grund av det låga individantalet. Då tumlarna i Östersjön är så få riskerar även effekter på individnivå, särskilt effekter på fertila honor, att få konsekvenser även på populationsnivå och därigenom hota populationens bevarande⁴.

Då ansökan gäller undersökningar i och i nära anslutning till Natura 2000-områden (Hoburgs bank och Midsjöbankarna samt Sydvästs-kånes utsjövatten) avsatta för att skydda bl.a. tumlare, bedömer Naturskyddsföreningen och Greenpeace, likt Naturvårdsverket⁵, att de seismiska undersökningarna kan medföra en negativ påverkan på den akut hotade populationen av Östersjötumslare. På grund av att negativ påverkan på beståndet inte kan uteslutas bör dessa undersökningar tillståndsprövas i enlighet med 7 kap. 28 § miljöbalken.

I yttrandet från SGU till regeringen (dnr 324-275/2018) föreslås att tillstånd förenas med villkor, bl.a. att Ørsted ska vidtaga försiktighetsmått för att minska påverkan på tumlarpopulationerna, så som att tidsbegränsa undersökningarna till mindre känsliga perioder i respektive område, samt att använda sig av pingers och s.k. mjuk igångsättning av utrustningen för att skrämja bort tumlarna från närområdet innan skada kan uppstå. Naturskyddsföreningen och Greenpeace vill framhålla att även om undersökningarna utförs utanför de känsligaste perioderna så förekommer tumlare i området under hela året⁶ och riskerar därigenom att påverkas även under andra tider. Vidare finner vi det viktigt att påpeka att även en tillfällig undanträngning av tumlare med hjälp av pingers och s.k. mjuk igångsättning är en typ av negativ påverkan. Det är därför viktigt att utreda ifall den påverkan som uppstår genom de tänkta undersökningarna i dessa Natura 2000-områden är förenlig med bevarandet av tumslaren, som områdena avser skydda. Enligt tumlareexperter tillfrågade av Naturvårdsverket riskerar t.ex. störningar i närheten av det extraordinära kärnområdet inom Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna att slå ut Östersjöpopulationen⁷.

¹ <http://www.helcom.fi/Red%20List%20Species%20Information%20Sheet/HELCOM%20Red%20List%20Phocoena%20phocoena.pdf>

² Hammond, P.S., Bearzi, G., Bjørge, A., Forney, K.A., Karczmarski, L., Kasuya, T., Perrin, W., Scott, M.D., Wang, J.Y., Wells, R.S. & Wilson, B. 2008. *Phocoena phocoena* Baltic Sea subpopulation (errata version published in 2016). The IUCN Red List of Threatened Species 2008: e.T17031A98831650.

³ <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100106>

⁴ Personlig kommunikation med Ida Carlén, Biodiversity and Nature Conservation Officer, Coalition Clean Baltic, expert på tumlare

⁵ Ärende nr NV-18-03438, daterat 2018-09-05 och 2018-09-13

⁶ https://ccb.se/wp-content/uploads/2015/06/Harbour_porpoise_SWE_web.pdf

⁷ Ärende nr NV-18-03438, daterat 2018-09-13

Naturskyddsföreningens och Greenpeace bedömning är att man inte med villkor kan föregripa att en tillståndsprovning och tillika grundlig bedömning görs i enlighet med miljöbalken, då de föreslagna områdena befinner sig i eller i nära anslutning till Natura 2000-områden⁸. Vi anser därför inte att de föreslagna tidsramarna för de seismiska undersökningarna, om än utanför de känsligaste tidpunkterna för tumblaren, ska föregripa en tillståndsprovning.

Naturskyddsföreningen och Greenpeace vill likt Naturvårdsverket framhålla att försiktighetsprincipen ska tillämpas. För att en verksamhet inte ska omfattas av en tillståndsprovning inom eller i nära anslutning till ett Natura 2000-område måste en initial bedömning bevisa att det är *bortom all vetenskapligt tvivel* att aktiviteten eller verksamheten inte kommer att påverka miljön eller de arter som avses bevaras negativt (se bl.a. EU rättspraxis i målen *Sweetman*, C-25/11, och *Waddenzee*, C-127/02). Mot bakgrund av ovan nämnda argument anser vi inte att den bedömning som gjorts hittills uppnår detta, och därför bör de seismiska undersökningarna tillståndsprovras oavsett de villkor som föreslås av SGU.

Slutligen vill Naturskyddsföreningen och Greenpeace även poängtera att avsaknaden av bevarandeplaner för de berörda Natura 2000-områdena inte får ses som en möjlighet att utan tillståndsprovning få bedriva verksamhet som kan komma att ha negativ påverkan på bevarandevärdena, idag och i framtiden.

Detta remissvar har utarbetats av Johanna Källén Fox, sakkunnig marina skyddade områden och Stina Tano, sakkunnig marina ekosystem och fiske vid rikskansliet, med hjälp av Oscar Alarik och Rebecca Nordenstam, miljöjurister, och Therese Jacobson, chef för avdelningen för Miljögifter, hav och jordbruk på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen och Greenpeace

Stockholm dag som ovan

Johanna Sandahl
Ordförande
Naturskyddsföreningen

Therese Jacobson
chef för Miljögifter, hav och jordbruk
Naturskyddsföreningen

Frode Pleym
Chef för Greenpeace i Sverige

Frida Bengtsson
Ansvarig för havsmiljöfrågor Greenpeace

⁸ Stöd för detta finns i EU-domstolens rättspraxis (C-256/98 *Commission v France, punkt 40*) som visar att en ordning där man utesluter bedömningar enligt art- och habitatdirektivets artikel 6.3 utan att ha gjort den bedömning som direktivet kräver i varje enskilt fall, inte är förenlig med unionsrätten. I rättsfallet handlade det om hur Frankrikes lag var konstruerad, men uttalandena har enligt vår mening även relevans på hur myndigheter hanterar Natura 2000-tillstånd.